

# Didaktika geografie 2

## Seminář



Návaznost  
Aktuálnost  
Inovace  
Propojenost  
Angažovanost

---

# 01. Přemýšlení o výuce zeměpisu

## Práce s Catlingovou typologií

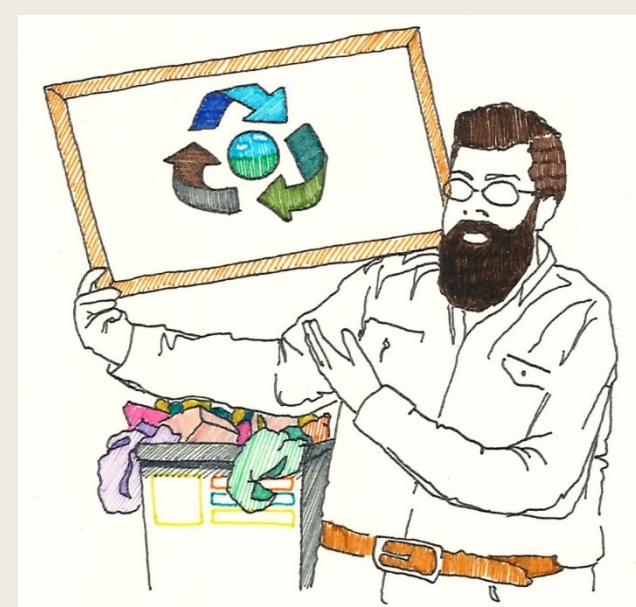
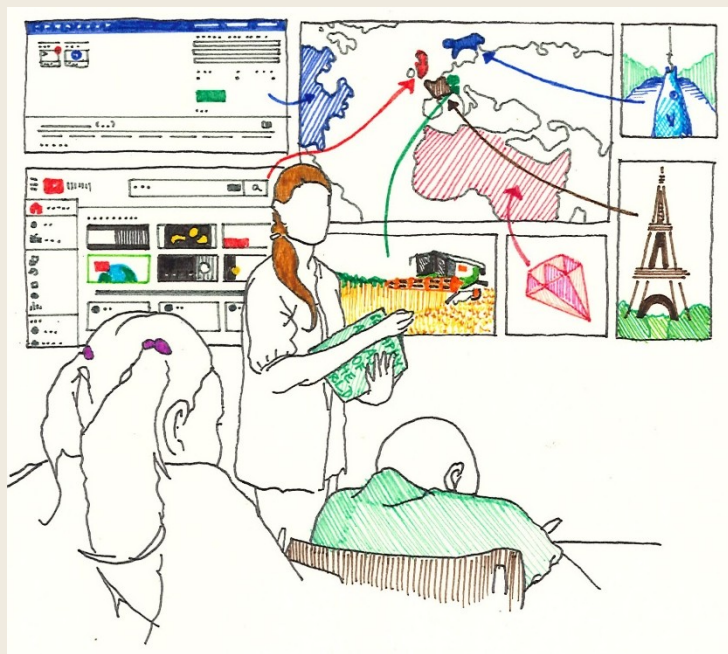
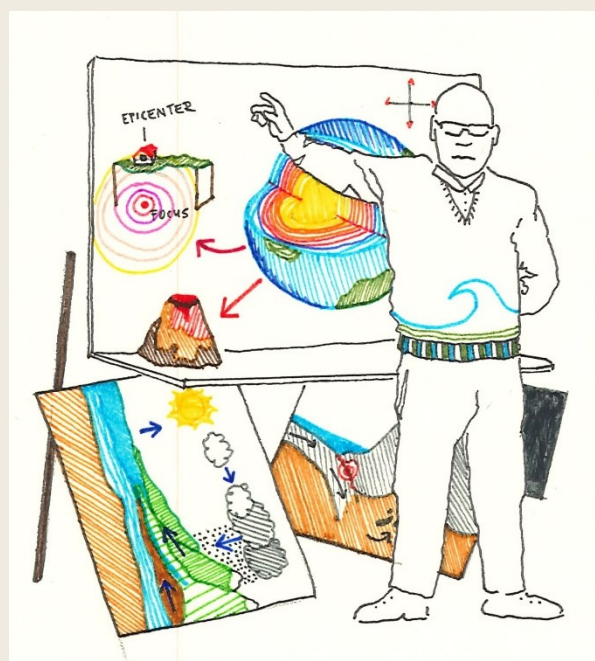
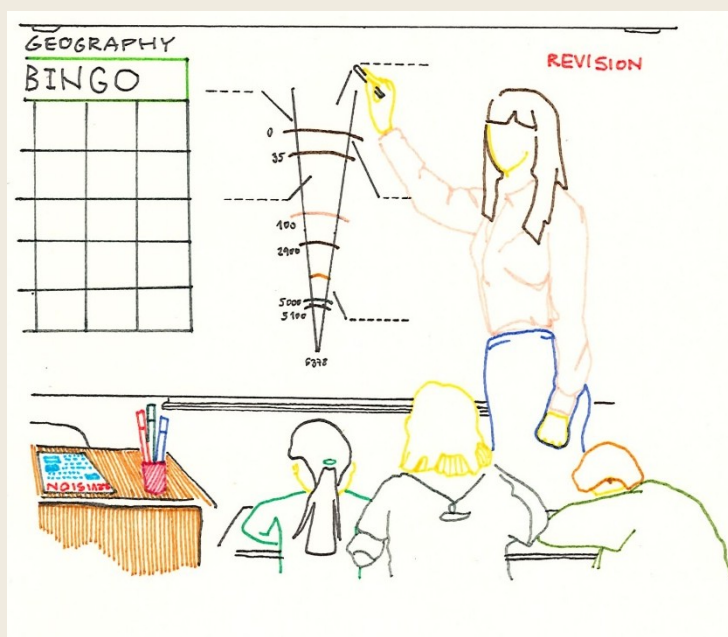
---

Zadání:

1. Seznamte spolužáky s plánem vyučovací hodiny, který jste vytvořili v průběhu dosavadního studia (návaznost na didaktické semináře v magisterském studiu a praxe). Plán musí obsahovat výukové cíle a jejich zdůvodnění, návaznost na kurikulum (klíčové kompetence a očekávané výstupy), popis výukových aktivit v hodině vč. učebních úloh a návrh hodnocení žáků.
2. Svou vlastní přípravu zpracujte tak, aby na základě cílů výuky i aktivit v hodině bylo jasné, ke kterému pojetí výuky geografie (dle Catlingovy typologie) se hlásíte. Toto pojetí po představení Vaší přípravy zdůvodněte s oporou o vybrané prvky učiva.
3. Vyberte si 3 různá alternativní pojetí geografického vzdělávání dle Catlingovy typologie. Popište, v čem se plán vyučovací hodiny promění, když byste měli v plánu zohlednit vámi vybraná pojetí. Popište výukové cíle a jejich zdůvodnění, návaznost na kurikulum, výukové aktivity a hodnocení žáků.
4. V plánu vždy reflektujte poučení vyplývající z prezentací vašich spolužáků.

Literatura:

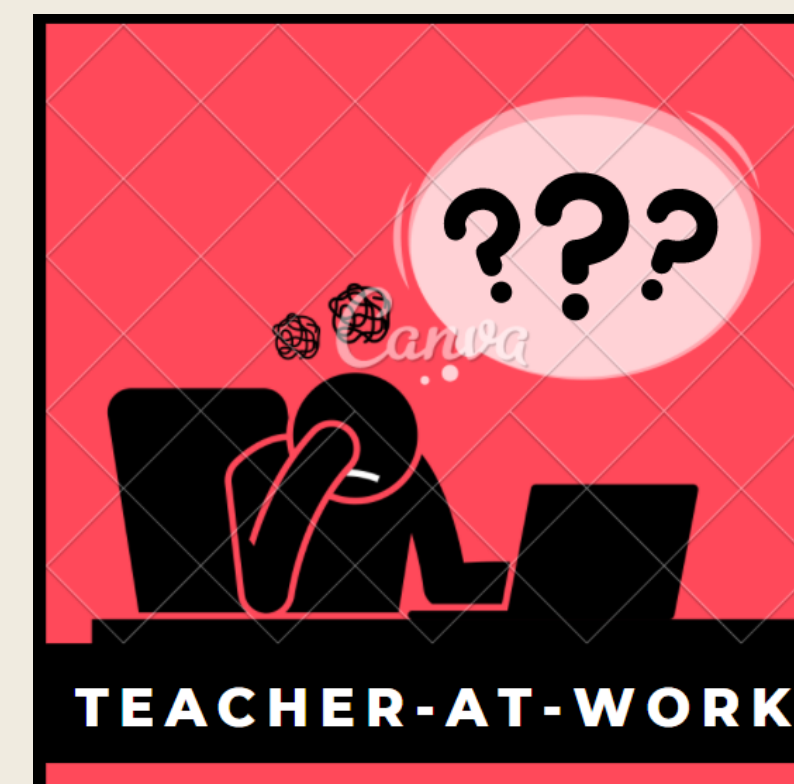
[Catling, S. \(2004\). An understanding of geography: The perspectives of English primary trainee teachers. \*GeoJournal\*, 60\(2\), 149-158.](#)



# 01. Praktické rady a tipy

## Práce s Catlingovou typologií

1. Zásady argumentace: Prosím, vždy argumentujte s oporou o svůj vlastní úsudek. Nekvalitní přípravu není možné legitimizovat argumenty typu: „chtěl to tak provázející učitel“, „bylo to tak v učebnici“, „nemám to vyzkoušeno v praxi“ apod.
2. V případě klíčových kompetencí je třeba jednoznačně pojmenovat, jakým způsobem budete vybrané klíčové kompetence rozvíjet. Rozvíjení musí být záměrné a žák by si měl být vědom toho, že je daná kompetence ve výuce rozvíjena.
3. V případě očekávaných výstupů je třeba zvýraznit ty výstupy, které ve Vaší výuce jednoznačně rozvíjíte. Tyto výstupy musí být odlišeny od výstupů, které jsou rozvíjeny jen na pozadí.



Název	Alias	Chce	Zajímá se převážně o	Odpovídá na otázky
Globalista	složkista, Hettnerista, tradicionalista, popisovač obecný geograf	orientovat se ve světě poznat svět	Fakta: obecná fyzická a sociální geografie Složky krajinné sféry Popisná regionální geografie států a větších regionů Základy kartografie	Kde? Co? Kdy? Vyžaduje znalost výskytu/základních faktů nebo jednodušších pravidel
Earthista	Badatel, vysvětlovač	Porozumět tomu, co se děje na zemi, jak věci fungují, jak Země funguje	Témata/tematické celky: vulkanismus, desertifikace, zemětřesení, povodně, zdroje/trasy zdrojů, biodiverzita, (sub)urbanizace, suverenita, chudoba, vodní hospodářství, migrace, kulturní diversita, cestovní ruch, vznik a vývoj průmyslu Procesy a jejich příčiny: laviny, cirkulace vody + atmosféry, monzuny, globalizace, migrace	Proč? Vyžaduje znalost kauzality a složitějších pravidel
Interakcionista	(vztahový) řešitel	Rozkrýt vztahy mezi člověkem a přírodou/prostředím	Dopady a efekty činnosti lidí na přírodu, propojenost a vztahy mezi lidmi a prostředím Znalost (vzájemného) působení sociálních a přírodních jevů a procesů	Jak to souvisí s činností člověka? Znalost relace (vztahu)
Placeista	Přibližovatel	Poznat rozmanitá místa a život lidí v nich	Jak a proč lidé někde žijí (maximálně národní úroveň) Případové studie malých oblastí Kultura na úrovni místa Kontext komunity (aplikovaný earthista – zaměřený na konkrétní místa a příběhy lidí)	Proč právě tady? Vyžaduje znalost příkladů a případů
Environmentalista	Environmentalista	Varovat před krizí, hledá její možná řešení	Udržitelný rozvoj, environmentální problémy, budoucnost Angažovanost v ochraně životního prostředí postoje	Jak zmírnit dopady? Vyžaduje znalost rizika budoucího vývoje
Lokalista	Domorodec? Milovník okolí Místňák Rezident	Orientovat se v nejbližším okolí	Místo, v němž žije. Je možné najít to „naše“ někde jinde?	Jak se to projevuje v nejbližším okolí? Je možné najít to stejné někde jinde? Vyžaduje znalost míst jako typických případů geografických fenoménů a procesů.
Locationalista	Polohovatel	Určovat polohu, znát, co kde leží, kde se něco nachází	Slepé mapy Polohopis Čtení mapy	Kde leží? Kde se nachází? Vyžaduje znalost polohy.
Map-lover	Kartograf	Analyzovat, interpretovat a tvořit mapy	Mapy, mapové dovednosti	Co a jak nejlépe znázornit v mapě? Co vyplývá z mapy?
Facilitátor	Zprostředkovatel	Vzdělávat zeměpisem	Všeobecný rozvoj žáků skrze výuku geografie Přesahy geografického učiva do běžného života Atraktivní témata pro žáky	Proč to musíme umět? K čemu mi to je? Vyžaduje znalost aplikace geografického učiva.
Syntetizátor	Propojovatel	Propojovat učivo různých předmětů	Mezipředmětové vztahy, integrace obsahu, náročnější syntézy	Jak a v čem se to prolíná? S jakými dalšími obory to souvisí? Vyžaduje znalost mezipředmětových souvislostí.

# CRITICAL INCIDENTS IN TEACHING

DEVELOPING PROFESSIONAL JUDGEMENT

David Tripp

Routledge Education Classic Editions



## 02. Zdůvodňování toho, co dělám ve výuce

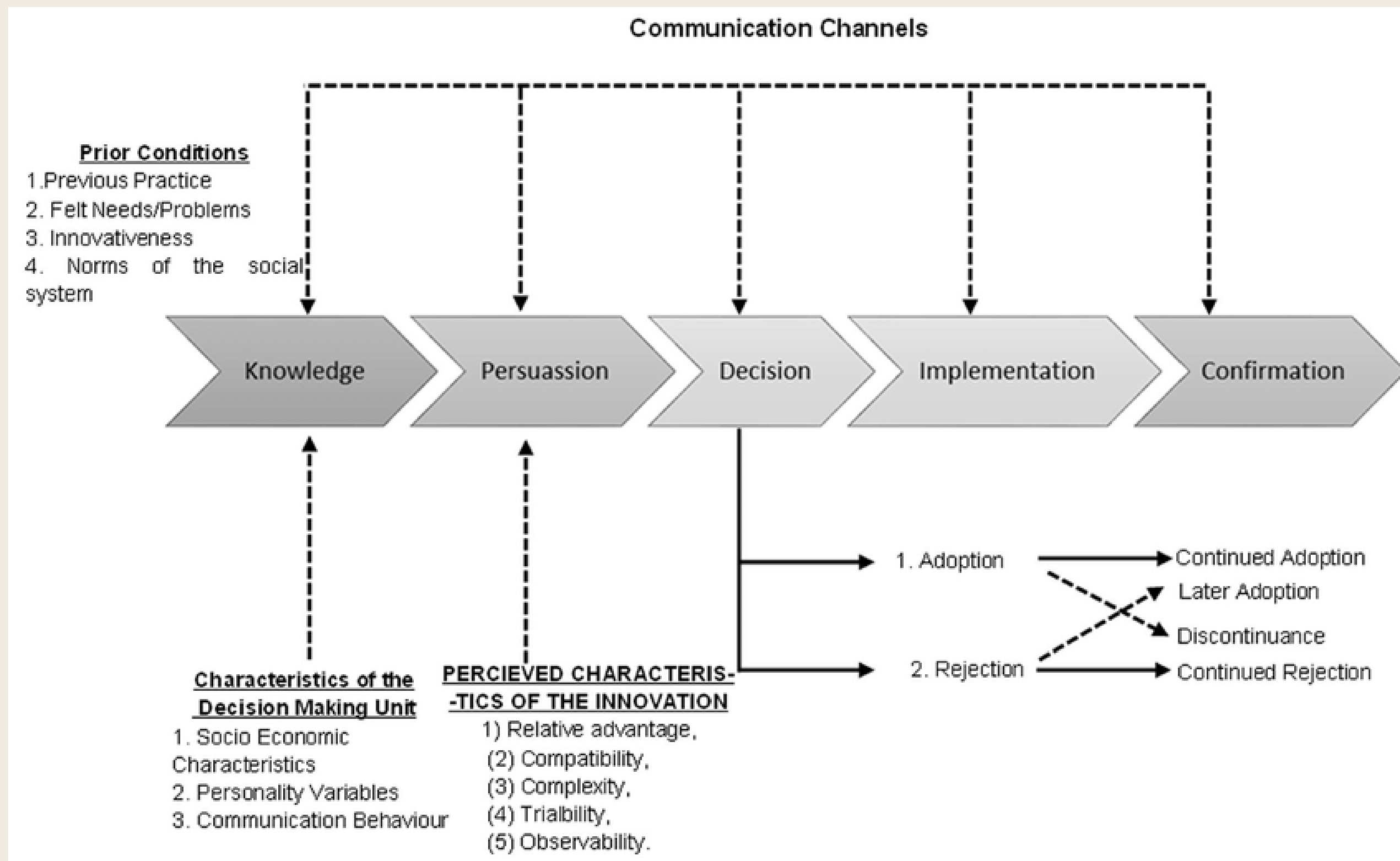
### Práce s kritickými didaktickými incidenty (CDI)

Zadání:

1. S oporou o publikaci Tripp (2003) popište a analyzujte kritické události/situace, které mohou ve Vámi plánované vyučovací hodině nastat nebo již nastaly. Odkazujte, prosím, na konkrétní strany knihy – současně pracujte s myšlenkami zde uvedenými.
2. V ideálním případě propojte zkušenosti z již z vámi odučených vyučovacích hodin.
3. Navrhněte řešení vámi vybraného kritického didaktického incidentu. Porovnejte vámi zvolené řešení s řešením uvedeným v publikaci a řešení navrhané vaším provázejícím učitelem.
4. Každý kritický didaktický incident by měl být v semináři analyzován pouze jednou.

Literatura:

Tripp, D. (2011). Critical incidents in teaching: Developing professional judgement. Routledge. (vyvěšeno ve studijních materiálech, k dispozici ve studovně)



Model šíření inovací

(Zdroj: Rogers, E. M. (2003). Diffusion of Innovations. Third Edition. s. 165)

## 03. Využívání inovativních metod a aplikací

### Práce s inovacemi ve výuce

Zadání:

1. Seznamte spolužáky s vybranou inovativní metodou nebo aplikací. Buďte, prosím, v seznamování s metodou nebo aplikací přesvědčiví a snažte se spolužáky motivovat k jejich využití. Upozorněte také na nevýhody.
2. Zakomponujte inovativní metodu nebo aplikaci do plánu vyučovací hodiny, který jste prezentovali. Zdůvodněte, jak využití inovativní metody nebo aplikace vychází vstříc jednotlivým pojetím geografie dle Catlingovy typologie.
3. Metoda by měla být demonstrována na praktické ukázce a interaktivně s ostatními spolužáky.
4. S oporou o článek Mareše zhodnoťte, jaké faktory odporu vůči změně mohou hrát roli v šíření vámi vybrané inovativní metody nebo aplikace.

Literatura:

[Mareš, J. \(2018\). Odpor učitelů vůči změnám ve škole a ve školství. Pedagogika, 68\(2\), 173-200.](#)

---

# Inovativní metody a aplikace

- Lepšia geografia
  - <https://www.nationalgeographic.org/education/resource-library/>
  - [umimefakta.cz](http://umimefakta.cz)
  
  - Nearpod
  - Socrative/Kahoot/Quizlet
  - Coggle.it/Bubbl.us
  - Plickers
  - Windy
  
  - Mentimeter/Poll Everywhere
  - Canva/Drawio
  - Gapminder/Dollar street
  - <http://www.participativnimetody.cz/>
-



---

# Celkové hodnocení

- Jednotlivé části by na sebe měly obsahově navazovat: představím výuku v určitém pojetí a vysvětlím, jak by výuka vypadala v jiných pojetích. Následně představím kritický incident, který se může v plánované výuce vyskytnout a jak je možné tento incident vyřešit s využitím vybraných inovací.
  - Prezentace, prosím, pouze ústní formou s vizuálním doprovodem v MS Teams. Nic není třeba odevzdávat písemně.
  - Klíčovým prvkem hodnocení je dovednost studenta implementovat do vlastního vystoupení poučení z již proběhlých seminářů.
  - V případě, že nebude dodrženo zadání, poprosím o vypracování seminárního úkolu v písemné podobě.
-



---

# Děkuji za pozornost.

Věřím, že vám to k něčemu bude...

---

Veškeré dotazy, nejasnosti, připomínky a komentáře řešte, prosím, včas. Jsem k dispozici vždy po skončení semináře.

Petr Knecht

[knecht@ped.muni.cz](mailto:knecht@ped.muni.cz)